Tante Bruns krydderkake

Ingredienser

100 g smør
250 g brunt farin (se tips)
2 store egg
1,5 dl kefir
1 ts natron
3/4 ts nellik
3/4 ts ingefær
2 ts kanel
3 dl hvetemel

Fremgangsmåte

Pisk mykt smør sammen med brunt farin. Pisk inn eggene, ett om gangen, til du får en luftig smørkrem. Bland så i kefir og deretter de tørre ingrediensene og rør til en klumpfri deig.

Ha deigen i en liten, smurt brødform (1 liter) med bakepapir i bunnen. Stek kaken nederst i ovnen ved 170°C i ca 40 minutter (sjekk med kakenål at kaken er gjennomstekt før du tar den ut av ovnen). Avkjøl kaken i formen i noen minutter før den forsiktig hvelves ut.

Tips

Jeg har i denne oppskriften brukt brunt farin (blå pakning fra Dansukker), også kalt mørkt muscovadosukker. Bruker du lysebrunt sukker (demerarasukker), vil kaken bli lysere i fargen og mildere i smaken.

Kaken er fin å fryse.

- -

TANTE GRØNN, TANTE BRUN OG TANTE FIOLETT

"Det var en gang en liten by, og i den byen var det en liten gate, og i den gaten lå et lite gult hus, og i det lille gule huset bodde tre søstre: Tante Grønn, tante Brun og tante Fiolett. I virkeligheten hette de noe annet, men alle barna i byen kalte dem det, for tante Grønn hadde alltid grønn kjole på seg, tante Brun brun kjole og tante Fiolett fiolett kjole. Det var like sikkert som at løvetannen er gul og blåklokkene blå. Barna i byen ville ha blitt like overrasket om de hadde sett tanta Fiolett i grønn kjole eller tante Brun i fiolett kjole, som du ville ha blitt om du fikk se gule blåklokker og blå løvetann.

Til det gule huset hørte en hage med et plantegjerde mot gaten. Midt på gjerdet var en grønnmalt port. Gjennom den måtte en gå når en skulle besøke tantene, for de hadde ikke noen dør på huset sitt ut mot gaten. Et stort pæretre strakte grenene sine ut over plankegjerdet. Grenen hang fulle av små saftige pærer, og det var fryktelig fristende for alle de små barna som gikk forbi. Men hvis en uskikkelig gutt forsøkte å klatre opp på plankegjerdet, så kunne han være nesten sikker på at den gamle mannen som bodde tvers over gaten, stakk hodet ut av vinduet og truet med knyttneven. Og hvis ikke gutten sprang sin vei med en gang, så var den gamle mannen som et lyn ute på gaten, med stokken i hånden. Derfor fikk tantenes pærer nesten alltid være i fred. Den gamle mannen hadde lang blå frakk og blå briller, og derfor kalte barna ham for herr Blå.

Skulle du et ærend til en av tantene, så trakk du bare i klokkestrengen ved siden av porten i plankegjerdet, så ble porten åpnet av en av tantene. Først så hun på deg gjennom vinduet sitt, og etterpå dro hun i en snor slik at porten åpnet seg. Inne i hagen traff du sikkert tante Grønn. Enten gikk hun og rakte med den grønne riven sin, eller satt hun på den lange grønn benken og rensket stikkelsbær, skolmet erter eller skrellet de små grønne pærene. Hun så nesten litt streng ut, tante Grønn, for hun lurte nok på om du kanskje var en av de ungene som hadde forsøkt å klatre opp etter pærene hennes.

Inne på kjøkkenet traff du sikkert tante Brun, som sto og bakte pepperkaker, kokte knekk eller karameller. Ingen i byen var så flink til å lage sånne ting som hun, og

derfor bestilte fruene i byen alltid godter hos henne når de skulle ha barneselskap. Tante Brun var den snilleste av tantene, syntes alle barna i byen. Derfor ville de gjerne gå ærend til henne, for de var nesten alltid sikker på å få en knekk eller en sjokoladekaramell, og helt, helt sikker på at hun ga dem en pepperkake.

Av og til kunne de treffe tante Fiolett også i kjøkkenet, men det var helst i syltetiden, for hun var så flink til å lage blåbær og solbærsaft. Og så fin og god ripsgele som den hun laget, fantes det ikke maken til, sa alle fruene i byen. Men ellers satt tante Fiolett som oftest inne i kammerset og broderte roser og fioler. Hun var nøye på at barna tørket godt av seg på bena, tante Fiolett, og at de satt pent og stille på stolen og svarte høflig på alt hun spurte om.

På en liten pute ved føttene hennes lå som oftest lille Prikk. Det var en liten, svart puddelhund, som alle tre tantene var så glade i. Når han skulle ut og spasere med tante Grønn, hadde han en grønn sløyfe rundt halsen, når han gikk med tante Brun hadde han en brun, og når han spaserte med tante Filett, hadde han fiolett sløyfe på seg. Men en gang i uken, hver søndag ettermiddag, gikk alle tre tantene ut og spaserte sammen. Da fikk lille Prikk en sort sløyfe på halen, både fordi tantene ikke kunne bli enige om hvilken farge han skulle ha på, og fordi lille Prikks mamma døde på en søndag.

En deilig søndagsettermiddag skulle tantene ut og spasere med lille Prikk. Da de var kommet et stykke utenfor porten, gikk tante Grønn tilbake og hentet paraplyen sin. Da de hadde gått et stykke til, husket tante Fiolett på at hun burde tatt med det blomstrete sjalet sitt, for det kunne jo bli kaldere mot kvelden. Og da de hadde spasert enda litt lenger, snudde tante Brun om og gikk hjem etter vesken med pepperkakene som de skulle ha til niste.

Da de hadde gått enda et stykke, møtte de herr Blå, som akkurat kom tilbake fra søndagsturen sin, og så ble de alle stående og prate litt. Men da ble lille Prikk utålmodig fordi han måtte vente så lenge, så han ga seg i vei helt alene, han hadde jo så god greie på veien.

Da han kom utenfor byen, fikk han se en lirekassemann. Da satte han i å bjeffe, for Prikk likte ikke å se menn som gikk og bar noe på ryggen. Lirekassemannen slo etter ham med kjeppen sin, men lille Prikk bjeffet bare enda verre, og til slutt begynte han å bite i buksene til mannen. Men da lirekassemannen hadde sett litt nøyere på lille Prikk og så hvor pen han var med den sortesløyfen på halen, da kom

han til å tenke på at den lille, sinte hunden kanskje kunne læres opp til å gjøre kunster like fint som den lille apekatten som døde i fjor. Vips så tok han Prikk i nakkeskinnet og puttet ham ned i sekken, og så bar han ham på ryggen sammen med lirekassen.

Men tantene savnet ikke lille Prikk før de kom fram til den store eika med benken under, der de alltid hvilte når de gikk søndagsturer. Tante Brun hadde akkurat åpnet posen med pepperkakene da de kom til å tenke på lille Prikk, og så begynte de å rope og lokke alle tre, men lille Prikk så de ikke noe til, og da ble de så bedrøvet.

Akkurat der ved eiketreet delte veien seg i tre veier. Landeveien gikk rett frem, en vei gikk til venstre ut langs jordene, og en gikk til høyre gjennom skogen. Tantene ble enige om å gå hver sin vei og lete etter Prikk, og så trakk de lodd med pepperkakene om hvilken vei de skulle gå. Den som fikk et hjerte, skulle gå til venstre, den som fikk en stjerne, skulle gå til høyre, og den som fikk en flat rund kake, skulle gå hovedveien rett frem. Det ble til at tante Grønn gikk til venstre langs jordene, tante Fiolett til høyre gjennom skogen og tante Brun bortover landeveien som gikk rett frem. Og så lette de etter Prikk alle tre. Men om en time skulle de møtes igjen ved den store eika.

Tante Grønn gikk til hun kom til en liten grønn slette. På sletten sto en låve med en stige opp til loftet. Tante Grønn sto stille midt på slettet og begynte å rope og lokke på lille Prikk. Da hørte hun et svakt pip oppe fra loftet i låven. "Det er sikkert lille Prikk," tenkte tante Grønn, og så klatret hun med stort besvær opp den bratte stigen. Men da hun var nådd opp til gluggen, kom hun til å sparke til stigen så den falt ned på marka, og der satt nå stakkars tante Grønn og kunne ikke komme ned igjen, for hun torde ikke hoppe. Og lille Prikk var ikke der oppe heller, bare en liten kattunge som mjauet.

Tante Fiolett gikk veien gjennom skogen til høyre, til hun kom til en bekk. Det lå en planke over bekken, og på den trippet så tante Fiolett forsiktig over. Men akkurat i det hun var nesten fremme, vippet planken unna, og hun tro uti og ble helt våt på den ene skoen og strømpen og hele skjørtekanten. Hun måtte så ta av seg skoen, strømpen og skjørtet for å la det tørke i solen. Og så satte hun seg på en stein og lurte på hvordan hun skulle kunne komme tilbake over bekken igjen, for på planken torde hun ikke gå mer. Men lille Prikk var ikke å se, og det hjalp ikke hvor mye hun ropte og lokket på ham.

Tante Brun gikk landeveien rett frem og spurte alle hun møtte om de hadde sett en liten, søt, svart puddelhund med en svart liten sløyfe på halen. Men ingen hadde sett en sånn hund på veien. Da hun hadde gått ett langt stykke, fikk hun se en liten gutt og en liten pike som sto midt på landeveien og gråt.

"Hvorfor gråter dere da, kjære små barn?" sa tante Brun.
"Vi har mistet en penge og kan ikke finne den," sa gutten.
"Hvor mistet dere pengen da?" spurte tante Brun.
"Jo, det kom en full mann med en kasse på ryggen," sa piken.
"Ja, og så hadde han en sekk med en gris i som skrek så," sa gutten.
"Og så ville vi bare klappe grisen litt," sa piken, "men da ble mannen så sint, og vi ble så redde at vi løp så fort vi bare kunne, og så mistet vi pengen."
"Og nå får i ris når vi kommer hjem igjen," sa gutten.
"Nei, men så streng er vel ikke mamma mot dere," sa tante Brun.
"Vi har ingen mamma, vi," sa piken.
"Nå, men pappa slår dere vel ikke for så lite heller."
"Vi har ingen pappa," sa gutten.
"Men kjære små barn, hvem bor dere hos da?"
"Vi bor hos en dame som heter Vaske-Kristine, men hun er ikke noe glad i oss," sa piken.
"Hun synes vi spiser for mye," sa gutten.
"Stakkars små barn," sa tante Brun, "tørk nå bare tårene bort, så skal jeg se etter i vesken min, Hvor stor penge var det?"
"Femti øre", sa gutten.
Så lette tante Brun i vesken sin, og tenk dere, på bunnen av vesken lå det akkurat en 50-øring. Den fikk barna, og de ble så glade at de lo høyt. Så ga tante Brun dem av de deilige pepperkakene sine. De fikk et hjerte, en stjerne og en stor, rund pepperkake hver, og så ba hun dem komme og hilse på henne nesten gang de kom inn til byen. Om de fikk se en søt, liten, svart puddelhund med svart sløyfe på halen, så var det lille Prikk som hun var ute og lette etter. Barna lovte henne at hvis de fant lille Prikk, så skulle de straks komme med den til tante Brun. Og så skiltes de, og barna syntes at det var rart at det virkelig fantes så snille mennesker som tante Brun.

Tante Brun gikk rett hjem, for klokka var blitt så mange, og hun trodde at tante Grønn og tante Fiolett var kommet hjem med lille Prikk for lenge siden. Men da hun kom hjem, var det slett ingen der og hun ble så bedrøvet at hun gråt. Men herr Blå,

som akkurat da kom inn for å hilse på dem, trøstet henne med at han ville gå ut og lete etter dem. Så satte tante Brun over kaffekjelen, dekket bordet og fylte matkoppen til lille Prikk, så alt skule være ferdig når de kom hjem.

Imens gikk gutten og piken på veien og snakket sammen om hvor snill tante Brun var, og så tittet de til alle kanter etter lille Prikk. Da de kom til et bakkehell i skogkanten, fikk de høre et ynkelig pip, og det hørtes ut som det var en hund. De gikk noen skritt opp bakken, og de fikk de se en mann som lå og sov med hatten over øynene. Ved siden av seg hadde han en kasse og en sekk.
"Pass deg, Peter," sa piken, "ser du ikke at det er mannen med grisen."
I det samme klynket det igjen fra sekken.
"Tenk om det ikke er en gris", "tenk om det er lille Prikk."
Da ropte gutten lav: "Prikk, lille Prikk" Og i det samme begynte det å glefse inne i sekken og den rullet helt rundt.
Da skyndte Petter seg å knytte opp sekken, og ut styrtet lille Prikk og hoppet opp på barna og slikket dem.
Petter tok lille Prikk på armen, og så løp han og piken så fort de bare kunne, for de var så redde at mannen skulle våkne og komme etter dem.

Men da de kom til det stedet der veien delte seg, ville Prikk ned, og så satte han av gårde innover skogen, og Petter og Lotte sprang etter, for de var redde for å miste lille Prikk:
Da de kom til planken som lå over elven fikk de se tante Fiolett som satt på den andre siden av bekken. Prikk løp uti vannet og svømte over, og styrtet rett opp i fanget til tante Fiolett og rystet av seg alt vannet op skjørtet hennes som nettopp var blitt tørt igjen. Og tante Fiolett ble så glad at hun ikke brydde seg noen om at kjolen ble våt.
Og så hjalp Petter og Lotte tante Fiolett over bekken, for de var barbent begge to. De vasset i bekken på hver sin side av planken, og hun støttet seg til skuldrene deres.

Da de kom tilbake til landeveien, ville ikke Prikk hjem, nei han skulle absolutt gå veien over jordene. Da han kom til låven, stoppet han og gjødde. Men da våknet tante Grønn, som var sovnet der oppe i høyet med den lille pusekatten i fanget. Og Petter reiste opp stigen, og alle hjalp til å holde den fast mens tante Grønn klatret ned med kattepusen på armen. Prikk danset og hoppet som gal og var så glad at han ikke engang brydde seg om å gjø etter katten.

Da de kom tilbake til det store veikrysset, sto herr Blå der og tittet på månen, som akkurat da var kommet opp, og studerte hvilken vei han skulle gå for å lete etter tantene. Lille Prikk hoppet opp på herr Blå og slikket han, og herr Blå ble så overrasket at han mistet både stokken og hatten sin og satte seg rett ned på hatten.

Men imens gikk tante Brun der hjemme og dekket kaffebordet, tårene strømte nedover kinnene hennes. Rett som det var hørte hun en lystig bjeffing ute å gaten, og da hun tittet gjennom vinduet, fikk hun se et morsomt opptog. Først kom lille Prikk med krøllet sløyfe på halen, så herr Blå med bulket hatt og etterpå tante Grønn med høystrå i hatten og en liten kattunge på armen, og så tante Fiolett med krøllet kjole, og siden de to små barbente barna hånd i hånd, og helt til slutt kom politikonstabelen i byen, for å holde orden på hele opptoget. Fra alle porter og vinduer tittet folk ut, og de ble så glade da de så at lille Prikk var kommet hjem igjen.

Da Prikk hadde hilst på tante Brun en lang stund, og tante hadde fått ordnet kappen sin og funnet frem et rent lommetørkle, så satte de seg alle rundt kaffebordet. Og Petter og Lotte fikk så mange småkaker de bare ville ha, det hadde de aldri fått før. Men da Petter og Lotte litt senere skulle gå, så gjødde og pep Prikk så ynkelig, for han ville ikke skilles fra dem.

Og da sa tante Grønn at hun lenge hadde tenkt på at det ville vært bra for henne å ha en gutt til å hjelpe seg i hagen, og tante Brun sa hun trengte virkelig hjelp til å lage kremmerhus til knekken og hakke mandler for seg. Og så sa tante Fiolett at øynene hennes var blitt så dårlige i det siste at det var vanskelig for henne å tre tråden i nålen uten hjelp, og derfor syntes tantene det var best at Petter og Lotte ble der og hjalp dem. Du kan tro barna ble glade. Den lille pusekatten fikk også bli der. De døpte henne Esmeralda, og hun hjalp også til, for hun tok rotter og drakk fløte og lekte med tante Fioletts garnnøste, og lille Prikk og Esmeralda ble de beste venner i verden.

En time hver dag gikk Petter og Lotte til herr Blå og lærte og skrive og regne, og han passet på dem og lærte dem å være lydige også, og det var bra, for ellers hadde de nok blitt helt bortskjemte. For tante Brun stoppet rett som det var knekk og pepperkaker i lommenes deres, og tante Grønn lot dem i all hemmelighet spise seg mette på stikkelsbær og pærer uten i hagen, og tante Fiolett vinket dem inn i kammerset sitt og bød på saft og vann.

Siden så tante Brun til tante Grønn. "Kjære snille Jeanette, du gir da vel ikke barna umoden frukt??" Og tante Fiolett sa til tante Brun:" Marie-Louise, Marie-Louise, har de gitt barna slikkerier igjen." Og tante Grønn sa til tante Fiolett; "Men kjæreste Agathe-Julie, vet du da ikke at saft på fastende hjerte ødelegger barnemagen?"

Men merkelig nok tålte barna alt sammen, og de ble bare friskere og gladere for hver dag som gikk. Og lille Prikk var den gladeste av alle. Han hadde ikke sort sløyfe på om søndagen nå lenger. I stedet fikk han en grønn ved det ene øret, en brun ved det andre øret, og en fiolett på halen for riktig å kunne feire minnet om den lykkebringende søndagen da han fant sine tre nye venner. Petter, Lotte og Esmeralda."

(Elsa Beskow, 1874-1953)

© 2004 - 2026: Det søte liv. Med alle rettigheter.

Source URL: https://dev.detsoteliv.no/tante-bruns-krydderkake